

WATER MAKEN

TEKST PETER POST / HANS BOCK FOTOGRAFIE HANS BOCK / DAVE GORDON / HYPPO WANDERS

Bij vliegvisseren hoort een waadpak en bij een waadpak hoort een lek!

Of je er nu vaak of weinig mee vist, of je 'm tweedehands koopt of nieuw, ademend of neopreen: er komt een dag dat je pak water maakt. Je komt de verhalen overal tegen, zelfs op het Prikbord.

Een lek pak is heel vervelend. Wat kun je eraan doen? Terug naar de winkelier en zelf plakken zijn de opties, maar die zijn lang niet altijd bevredigend. Het valt namelijk niet mee om een lek op te sporen. En als het al lukt, hoe plak je het dan? Om nog maar te zwijgen over een naad die water doorlaat of een voet waar gaten in zitten.

Diver Dave's Wader Repairs uit het Schotse Aberdeen biedt misschien wel dé oplossing voor veel lekkewaadpakfrustratie. De service is een stuk goedkoper dan een nieuw pak en veel minder frustrerend dan sommige garantiegevallen. Je stuurt je pak erheen, al dan niet met een beschrijving van het lek. Ze gaan testen en plakken en een paar weken later krijg je je pak alweer retour. Vaak met de garantie dat het lek voor tenminste een jaar is gedicht.

Als het werkt zoals ze beloven, is het misschien wel wat voor Nederlandse vliegvisseren. Hoe gaan ze precies te werk? Wat kan wel en wat kan niet? Wat kost het? Tijd voor een uitgebreide test. Met de Schotse firma komen we overeen een aantal leuke pakken van VNV-leden gratis te laten repareren. Het idee: we volgen de gerepareerde pakken een jaar lang. De grote vraag: wordt je pak deugdelijk gerepareerd?

WILDE VERHALEN

Waar gebeurd: heb je net een duur waadpak gekocht, begint het meteen te lekken. Direct terug naar de winkelier, die je haarfijn weet te vertellen dat je je pak niet goed hebt laten drogen. Daardoor zitten er nu minischimmels in en die tasten het pak aan. "Nee, daar zit geen

garantie op. Het pak moet terug naar de fabrikant en daar zullen ze het waarschijnlijk vernietigen."

Zelf repareren dan maar. Hoe spoor je een lek op? Misschien heb je op de website van een pakkenfabrikant wel eens gelezen hoe kinderlijk eenvoudig dat gaat met isopropylalcohol. Je regelt ergens een literkje, doet het in een plantenspuit en vernevelt het op de binnenkant van je pak. Alle gaatjes zouden je nu overduidelijk als zwarte stipjes moeten toelachen. Hmm... jammer, dat werkt toch niet zo goed.

Misschien met water proberen? Pak binnenstebuiten, vol laten lopen en kijken waar vocht wordt doorgelaten of gaat druppelen. Daarna plakken. Sommige mensen kunnen op deze manier het lek boven krijgen, maar de meeste niet. Wel lukt het op deze manier heel goed om een pak in deplorabele toestand te krijgen. Er wordt namelijk al snel te veel water gebruikt, waardoor er enorme krachten op de naden van het pak komen te staan. De naden zijn zwakke plekken. Bij een te zware belasting rekken ze flink uit waardoor scheurtjes kunnen ontstaan. Dat gebeurt ook als je je pak lukraak oppompt met (te veel) lucht.

WAADPAKSERVICE UIT SCHOTLAND

Diver Dave's Wader Repairs uit het Schotse Aberdeen neemt je al het werk uit handen. Stuur je pak op, geef zo mogelijk aan waar het lek zit en het komt helemaal in orde. De kosten: vanaf 12 pond plus alle verzendkosten. Dat laatste is afhankelijk van het gewicht van je pak. Je kunt ook een 'full treatment' nemen. Dan wordt je pak helemaal

nagezien en wordt alles hersteld wat niet goed is. Kosten: 45 pond plus alle verzendkosten.

Voor het versturen en terugzenden van 12 pakken (19 kilo) inclusief verzekering waren we 2x 40 euro kwijt (PostNL heen, FedEx retour). Het kan misschien nog wel wat voordeliger. Als je vismaat ook een lek pak heeft, stuur dan jullie pakken tegelijk in. Daarmee halveer je per persoon de verzendkosten.

IS HET ALTIJD VERSTANDIG OM DEZE SERVICE TE GEBRUIKEN?

Nee. Je pak moet het nog wel waard zijn om te repareren. Soms zijn pakken gewoon te versleten of te slecht. Als het materiaal poreus wordt, of als de verschillende lagen van elkaar loslaten, heeft het eigenlijk geen zin meer. Je pak kan dan misschien nog wel tijdelijk opgelapt worden, maar van een lange levensduur zal dan geen sprake meer zijn.

Je weet natuurlijk niet altijd of dat met jouw pak het geval is. Bij Diver Dave's Wader Repairs zullen ze dit altijd eerst aan je melden. Het is dan aan jou of je het wel of niet wilt laten repareren. Ook geven ze je een indicatie van de tijd dat hun reparatie standhoudt. Je weet dus precies waar je aan toe bent.

Het duurt vanaf verzenden een week of vier voor je je pak hersteld weer terug hebt. Stuur je je pak aan het einde van het seizoen, dan heb je ruim voor het begin van het nieuwe seizoen een gerepareerd en waterdicht pak tot je beschikking.

IS HET EEN GOEDE SERVICE?

Het antwoord op die vraag hebben we nog niet – dat gaan we testen. We hebben Diver Dave's Wader Repairs gevraagd of ze wilden meewerken aan zo'n test. Dat wilden ze. Begin februari is er op de VNV-website en in de nieuwsbrief een oproep gedaan aan leden om zich aan te melden met hun lekke waadpak. Er waren een paar categorieën waarin kon worden ingezonden, zowel neopreen als ademend. Binnen een weekend hadden we voldoende pakken plus een forse reservelijst (waarvan we geen gebruik hebben hoeven maken).

De deelnemers hebben hun pak naar een centraal punt gestuurd of gebracht en vervolgens zijn de pakken in één grote doos ver-scheept naar Schotland.

BIJZONDER MAILTJE

Direct bij aankomst in Schotland hebben de pakken een eerste test ondergaan - just checking! In een mail beschreef Dave dat de Nederlandse lekken van een hele andere orde lijken dan de Schotse en Engelse. Ze repareren voor de Britten veelal pinholes: heel veel kleine gaatjes bij elkaar, meestal het gevolg van stoten, schuren of vallen. De Nederlandse pakken hadden opvallend veel beschadigingen op de naden, meestal het gevolg van een relatief lange vis-

ser met een te kort pak. Of van vissers die hun pak met het nodige geweld aantrekken.

ZO KUN JE HET BESTE LEKKEN VOORKOMEN

De stelregel die we overal doorheen lezen is: de visser is altijd sterker dan de naden van het waadpak. Het is daarom essentieel dat je een pak koopt in jouw maat. De juiste maat met een riem ter ondersteuning, is de beste manier om te zorgen dat er niet te veel kracht op de naden van het pak komt. Uitgerekte naden laten vroeg of laat water door. Als je naar de websites van de grote merken gaat, zie je daar verschillende tabellen met maten voor beenlengte, schoen en vaak ook lichaamsomtrek. De grote merken hebben heel veel varianten in maatvoeringen, zodat jouw maat er vrijwel altijd tussen zit. Belangrijk is de lengte van je been: meet de lengte van je been aan de binnenzijde, van onderkant voet tot kruis.

Als je pak te klein is, staan de naden bij je voeten, knieën en kruis constant onder een te grote spanning. Wanneer je dan nog eens hurkt of op je knieën gaat zitten, wordt de druk op de naden helemaal te groot. Met uiteindelijk scheurtjes en lekkage tot gevolg.

HOE PAS JE EEN NIEUW WAADPAK?

Na veel omzwervingen en zoektochten op het internet, aanbevelingen van vismatten en van horen zeggen, heb je je oog op een bepaald merk en model pak laten vallen. Het is dan altijd verstandig om naar de winkel te gaan. Natuurlijk kun je veel voordeliger op het internet een pak kopen, maar daar kleeft één groot nadeel aan: je kunt het niet zomaar passen. En volgens Dave is dat essentieel.

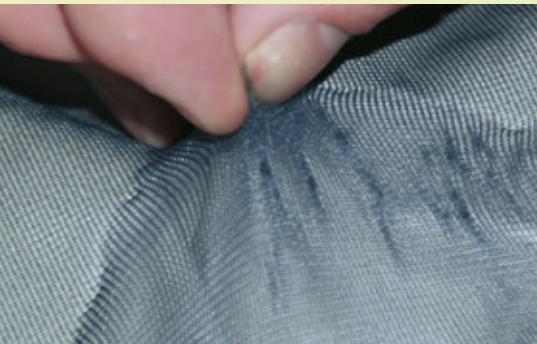
Hoe pas je een nieuw pak? Trek allereerst kleding aan waarin je ook zou gaan vissen en die je dus onder je pak zult dragen. Daardoor krijg je al een veel reëler beeld van hoe het pak bij jou zit. Kies als gezegd een pak in jouw maat, trek het aan en neem vervolgens een paar houdingen aan, die je tijdens het vissen óók aanneemt. Je staat misschien even in het belachelijke middelpunt van de belangstelling, als je in de winkel door je knieën gaat om een denkbeeldige vis te onthaken, of

Houd er bij de aanschaf van een waadpak rekening mee dat je een groot deel van je vistijd ook zittend doorbrengt.

*Veel voorkomende lekkages.
Van boven naar onderr: pinholes, een lekkend kruis en delaminatie.*

om een foto te maken. Maar door dat te doen weet je wel of je pak goed past. Zet ook een voet op een stoel, alsof je uit de rivier de oever opstapt. En ga in een stoel zitten, alsof je in een bellyboot zit. Als het pak begint te trekken bij je enkels, knieën of aan de achterzijde, dan heb je een (lengte)maatje groter nodig.

Overigens kun je bij de grote merken bij alle maten meestal ook kiezen uit een behoorlijk arsenaal voetmaten. Zorg ervoor dat je voet makkelijk past in de sok van je pak. Op die manier rekt de sok niet te veel uit en komt er geen spanning op de naden bij de enkel. Liever een pak met een te grote voetmaat dan een te kleine.

TREK JE WAADPAK RUSTIG AAN VOOR EEN LANGERE LEVENSDUUR

Een waadpak heeft een paar zwakke plekken. Een bekend lekkagepunt is de enkel, waar de schoen of sok overgaat in de pijp. Ook de knieën en het kruis zijn beruchte lekkagepunten. Bij het testen van ontelbaar veel waadpakken door de jaren heen, zien ze bij Diver Dave's Wader Repairs steeds dezelfde problemen en lekkages terugkeren – zelf scharen ze dat niet onder het hoofdstuk fabricagefouten.

Door een pak in de juiste maat aan te schaffen en door het op de juiste wijze aan te trekken, verleng je de levensduur aanmerkelijk. Dat aantrekken doe je als volgt: ga zijwaarts in de autostoel zitten. Als

dat niet gaat, leun dan tegen een boom, muur of hek om te voorkomen dat je op het materiaal gaat staan. Trek niet aan de pijp om je voet in de sok van je pak te krijgen, want daarmee zet je veel te veel spanning op het kwetsbare enkelgebied. Als je meer wilt weten over hoe je een pak aantrekt, lees dan het speciale artikel op www.vnv.nu/waadpak

CONTACT EN ANDERE GEGEVENS

Als je ook zonder de test al veel vertrouwen hebt in het verhaal, of je wilt gewoon meer informatie, ga dan naar de website van het bedrijf:
sites.google.com/site/wadersrepairs
E-mail: dave@wader-repair.co.uk

Wil je je lekke pak opsturen?

Vermeld dan je e-mailadres en de plek waar het volgens jou lekt. Dit is het adres:
Diver Dave's Wader Repairs
113 Jesmond Road, Bridge Of Don
Aberdeen, AB22 8NY Scotland

IETS OVER HET OPBERGEN VAN JE PAK

Na gebruik hoef je je pak in principe niet te wassen. Schoon, helder rivierwater doet je pak geen kwaad. Droog je pak door het aan de voeten op te hangen. Is het van buiten gedroogd, keer het dan binnenstebuiten en hang het weer te drogen aan de voeten. Eventueel kun je af en toe de binnenkant van het pak schoonmaken met lauw water en zachte zeep, al was het maar om die bekende lucht er een beetje uit te krijgen. Leg je pak weg op een droge, donkere plek zonder muizen; muizen zijn gek op neopreen en neopreen sokken. Zijn de gaten klein, dan is reparatie nog wel mogelijk. Zijn ze te groot om te maken, tsja... dan rest je niets anders dan een nieuw pak.

HOE GAAN ZE BIJ DIVER DAVE'S WADER REPAIRS TE WERK?

Na de eerste visuele inspectie wordt een pak onderworpen aan een druktest. Binnenstebuiten wordt het pak in een tank onder lichte druk gezet met lucht. Op die manier worden grote beschadigingen opgemerkt en gemarkeerd. Kleine beschadigingen, pinholes en eventuele

poreuze plekken worden in deze eerste test niet opgemerkt. Op basis van deze test krijg je als klant een vrij nauwkeurige indicatie van de kosten. In onze test is dit overgeslagen, omdat onze pakken voor noppes werden gerepareerd. Pas als je akkoord gaat met de voorgestelde reparaties en bijbehorende prijs, gaan ze voor je aan de slag.

Bij de eerste test werd overigens geconstateerd dat alle neopreen en ademende pakken die wij hadden ingestuurd, serieus lek waren

DE EERSTE REPARATIERONDE

Na de eerste test worden alle naden, scheuren en gaten goed schoongemaakt en gedroogd. Dat moet om de speciale kit lange tijd goed te laten hechten. Die kit is extreem dun. Daardoor dringt het door tot in de diepste poriën van het materiaal. Alles wordt goed opgevuld, ook het allerkleinste lekje. Het is niet zo dat met deze behandeling de naden waterdicht zijn. De kit loopt weliswaar overal mooi in, maar is ook vrij kwetsbaar. Ter bescherming worden er nog twee veel dikkere lagen toegevoegd. Grote lekken en naden zijn na deze behandeling uitstekend afgedicht. Vervolgens heeft het pak 24 uur droogtijd nodig.

DE HOGEDRUKTEST

Als alle grote lekken zijn gerepareerd en de kit goed is uitgehard, kan de speurtocht beginnen naar de kleine lekjes. Daarvoor wordt het pak met lucht heel geleidelijk onder hogere druk gezet. Lekken die opgespoord worden, worden gemarkeerd en gerepareerd. Vervolgens wordt het pak weer onder druk gezet en worden er weer gaatjes opgespoord en gerepareerd. Dit proces wordt herhaald tot alle minilekjes gevonden en gerepareerd zijn en het pak luchtdicht is. Een aantal van onze pakken heeft maar liefst zes keer deze test ondergaan voor ze luchtdicht waren.

Bij deze test was goed te zien wat nu eigenlijk de conditie van onze pakken was. Sommige pakken waren niet al te slecht, andere waren er verschrikkelijk aan toe met vele tientallen gaten en gaatjes. Hele been-, knie- en bilstukken bruisten van de lekkages. Maar ook die zijn helemaal en allemaal gemaakt. Zelfs de pakken met delaminatieproblemen zijn gerepareerd. Bij delaminatie laten de verschillende laagjes van een pak van elkaar los; het is net als poreusheid meestal het begin van het einde van het pak. Bij onze pakken hebben ze deze problemen meestal voorlopig kunnen oplossen. Het zou de levensduur van een pak kunnen verlengen, maar dat zal de test van een jaar uitwijzen.

TOT SLOT: DE SOKKEN

Is een pak luchtdicht, dan kunnen de sokken getest en eventueel gerepareerd worden. Ook hier gaat het met name weer om de tape en de naden. Bij een van de pakken zat er een gat in de sok. Ook dit is gerepareerd, maar wel met de aantekening dat de oorzaak moet worden opgespoord en weggenomen omdat het probleem zich anders blijft voordoen. De eigenaar heeft misschien te grote voeten, een erg lange teen of wellicht zit er iets verkeerd in de waadschoen.

DIE ENE UITZONDERING

In principe maakt het niet uit of een pak neopreen of ademend is en het doet er ook niet toe waar een lek zit, is ons gebleken. We hadden echter ook een waadpak toegestuurd van 21 jaar oud en gemaakt van kunststof (polyurethaan). Dit flinterdunne pak had een flinke scheur in een van de knieën. Die is gerepareerd, maar bij Diver Dave's Wader Repairs durfde men voor dit pak de test met hogere druk niet aan, bang dat het uit elkaar zou knallen.

SPECIFIEK NEOPREENPROBLEEM

Men zegt dat de methode werkt voor zowel neoprene als ademende pakken. In onze test hebben we gekozen voor een mix van soorten pakken en beschadigingen. Achteraf bleek dit niet echt een vereiste te zijn.

We hadden ook gezorgd voor neopreenpakken met onderling verschillende problemen. Maar de neopreenpakken hadden ook een grote gelijkentje: lekkage bij het kruis. Volgens Dave is dit een typisch probleem voor een neopreen pak: "The material stretches, the stitching doesn't and so they leak."

Bij Dave zeggen ze dat het goed te repareren is - we gaan het zien.

HOE NU VERDER?

De pakken zijn inmiddels gerepareerd en terug bij hun eigenaren. Naden, scheuren en gaten zijn degelijk geseald; het ziet er allemaal zeer professioneel uit. De eigenaren gaan hun zo-goed-als-nieuwe pak veelvuldig gebruiken en zullen de redactie regelmatig rapporteren over de status. Uiteraard doen we daar verslag van.

Januari of februari 2013 gaan de pakken weer naar Schotland om nog

een keer uitgebreid getest te worden. Op die manier kunnen we zien of de gedane reparaties inderdaad goed stand hebben gehouden. Want een pak kan tussentijds natuurlijk best wel weer gaan lekken. Het is dan alleen de vraag of dat een nieuw of een gerepareerd lek is.

Dan is er nog een opmerking van Diver Dave's Wader Repairs: ze repareren de lekken. Het is niet zo dat een waadpak na behandeling 'kogelvrij' zou zijn. Blijf het daarom voorzichtig behandelen.

DAVE'S VOORLOPIGE CONCLUSIE

Gezien de leeftijd en conditie van deze waadpakken verwacht Dave dat veel reparaties het minimaal een jaar zullen uithouden. Sommige pakken echter, hadden veel poreuze plekken en sommige zelfs delaminatieproblemen. Die pakken waren al ver voorbij hun beste tijd voor Dave ze onder handen nam.

"Het is heel interessant om te zien hoe de pakken zich het komende jaar gaan houden in het veld. Ook voor ons! We kunnen dan zien wat wel en wat niet goed werkt. En het is leuk te zien welke nieuwe lekken de testers hebben weten te maken."

DE PAKKEN MET DE OPMERKINGEN VAN DAVE

merk : Red Ball
materiaal : polyurethaan
lek : gat in rechterknie

Dave: "We kunnen deze reparatie niet garanderen. Het pak is oud en heel dun en we durven het niet onder hoge druk te zetten. Maar waarschijnlijk is het pak wel luchtdicht."

merk : Hart
materiaal : ademend
lek : naden in de benen

Dave: "Pleister op knie (2x), voeten dun, schuurplekken op achterste, slecht rechterbeen (patch extern gedaan), schimmel op onderbeen, tape van de voeten gehaald en naad direct gelijmd. Alles zou zich voorlopig goed moeten houden."

merk : Vision
materiaal : ademend
lek : overgang voet – pijp

Dave: "De sokken zijn dun, naad bij de enkel was slecht. We hebben reparaties aan de enkel gedaan. Ook was het pak flink opgerekt bij het kruis. Verder heel veel gaatjes. Alles is nu OK, het zou lang goed moeten blijven."

merk : Vision
materiaal : ademend
lek : beide benen (knieën)

Dave: "Meer dan een dozijn kleine gaatjes, meestal gegroepeerd. We hebben alles hersteld en het zou lang goed moeten blijven."

merk : Simms
materiaal : ademend
lek : onbekend

Dave: "De naad in het kruis was lek en ook de naden bij de dijen, enkels en knieën. Er zat ook een gaatje bij het kruis, maar alles zou lang moeten houden."

merk : Slate
materiaal : ademend
lek : onbekend

Dave: "We hebben veel pinholes moeten repareren. Verder is het kruis uitgerekt en zijn er slijtage en scheuren aan de achterzijde en is er veel delaminatie. Ik verwacht niet dat de reparatie lang houdt."

merk : Orvis
materiaal : neopreen
lek : rechterbeen

Dave: "Het kruis was poreus, maar dat hebben we voorlopig kunnen maken. Het zou mooi zijn als het lang houdt, want de rest van het pak is nog in prima staat."

merk : Autain
materiaal : neopreen
lek : benen

Dave: "Dit pak zou nu weer goed moeten zijn. Het materiaal is over het algemeen in prima staat en sterk. Wel zijn de laarzen slechter; dit kan in de toekomst problemen geven."

merk : Orvis
materiaal : neopreen
lek : kruis

"Dit pak zou nu weer goed moeten zijn. De reparatieplakkers die erop zaten, waren slecht, maar we hebben het lek helemaal geseald."

merk : Vision
materiaal : ademend
lek : beide benen, kruis

Dave: "Geen al te grote problemen of moeilijkheden. Het pak is voorlopig weer helemaal goed."

merk : Lawson
materiaal : ademend
lek : naad linkervoet

Dave: "We hebben de tape van de voet afgehaald. Er zat een gat in de tenen, maar dat hebben we gerepareerd en het ziet er goed uit. Een lek in de tenen zien we vaker en het kan het neopreen aantasten. In dit geval niet; we hebben het erg goed geseald en het zal voorlopig goed blijven."

merk : Orvis
materiaal : ademend
lek : onbekend

Dave: "De schenen zijn poreus, er zijn heel veel kleine gaatjes. Ook laten hier en daar de lagen van elkaar los. Geen fijne mededeling, maar ik verwacht niet dat deze reparatie lang stand zal houden."